

STRESZCZENIE

Piłka nożna w regionie częstochowskim w latach 1906-2016

Piłka nożna, Częstochowa, Sport,

Krzysztof Kościański

Początki piłki nożnej w Polsce związane były przede wszystkim z ośrodkami takimi, jak Kraków i Lwów. Na przełomie XIX i XX w. – w tych miastach – zostały przeprowadzone pierwsze na ziemiach polskich mecze piłki nożnej oraz zawiązały się kluby i stowarzyszenia sportowe. Częstochowa należała wówczas do Królestwa Polskiego i na tle pozostałych miast pod względem sportowym rozwijała się wolniej. Duży wpływ na rozwój piłki nożnej w Częstochowie i regionie miał proces industrializacji, który nastąpił pod koniec XIX i na początku XX w. Wraz z pojawianiem się napływowych zagranicznych robotników fabrycznych organizowano pierwsze drużyny piłkarskie.

Ważnym aspektem w historii piłki nożnej w regionie częstochowskim było jego położenie po odzyskaniu przez Polskę niepodległości (1918). Zachodnie granice regionu częstochowskiego stanowiły granicę II Rzeczypospolitej. W okresie międzywojennym w Częstochowie stacjonował 27 pułk piechoty oraz 7 pułk artylerii lekkiej, zaś w Lublińcu 74 górnośląski pułk piechoty. Miały one realny wpływ na rozwój piłki nożnej w regionie częstochowskim. Ziemie z obszaru regionu częstochowskiego w poszczególnych okresach dość często zmieniały przynależność administracyjną. Jego części należały do: województwa kieleckiego (1919-1939, 1945-1950), województwa katowickiego (1950-1953, 1956-1975), województwa stalinogrodzkiego (1953-1956) oraz województwa śląskiego (1999-2016). Jedynie w latach 1975-1998 Częstochowa stanowiła siedzibę województwa.

Początki piłki nożnej w Częstochowie przypadają na 1906 r. Wówczas przy fabryce „La Czenstochovienne” powstało stowarzyszenie sportowe. Drużyny piłki nożnej zostały także powołane przy innych zakładach pracy (fabrykach) oraz organizacjach prowadzących działalność na rzecz aktywności fizycznej w Częstochowie. Do 1918 r. rozgrywały jedynie mecze towarzyskie.

W okresie międzywojennym sport piłki nożnej w regionie częstochowskim rozwinął

się w sposób znaczący. Ważne dla organizacji ruchu sportowego były druga połowa lat dwudziestych oraz przełom lat dwudziestych i trzydziestych XX w. Z inicjatywy działaczy sportowych powstał Podokręg Częstochowski, później KielZOPN z siedzibą w Częstochowie, co było punktem zwrotnym w rozwoju piłki nożnej w tym regionie. Wzrosła liczba klubów, stowarzyszeń posiadających drużyny piłki nożnej, sekcje piłki nożnej – oprócz Częstochowy – zostały utworzone m.in. w Myszkowie, Radomsku, Wieluniu, Zawierciu. Wraz z tymi działaniami przyszły pierwsze znaczące sukcesy sportowe, których przykładem jest udział Koł.S „Brygada” Częstochowa w rozgrywkach barażowych (na szczeblu grupy finałowej) o Ligę Państwową (1937).

W pierwszych latach po II wojnie światowej sekcje piłki nożnej funkcjonowały w klubach i towarzystwach sportowych. To najczęściej wokół nich reaktywowano bądź powoływano nowe kluby i towarzystwa sportowe. Niefortunna zmiana struktury sportowej w Polsce w latach 1949-1956 doprowadziła do likwidacji wielu klubów sportowych, które już nie wznowiły działalności. Struktury związkowe w regionie częstochowskim w latach 1945-1975 przechodziły wiele modyfikacji związanych ze zmianami administracyjnymi oraz przynależnością do okręgów. Pomimo licznych starań w latach 1950-1975 nie udało się powołać OZPN z siedzibą w Częstochowie. W całym regionie częstochowskim w latach 1945-1975 dominowały obiekty sportowe (z boiskiem do piłki nożnej) należące do klubów i drużyn Zrzeszenia Ludowe Zespoły Sportowe, które powstały na początku lat sześćdziesiątych XX w. W latach 1945-1975 żaden zespół nie awansował na najwyższy szczebel rozgrywek. Za największy sukces należy uznać awans piłkarzy „Rakowa” Częstochowa do finału Pucharu Polski w 1967 r.

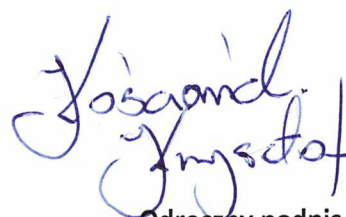
Utworzenie województwa częstochowskiego (1975) pozwoliło na powołanie OZPN w Częstochowie. Jego działalność należy uznać za dobry okres w dziejach piłki nożnej w regionie częstochowskim. Szczególnie ważna była autonomia w działaniu, dzięki której działacze mogli wdrażać pomysły sportowe. Istotne znaczenie miała organizacja imprez o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym. Dużym sukcesem działaczy OZPN w Częstochowie była m.in. organizacja XXXI Międzynarodowego Turnieju Juniorów UEFA 1978 oraz opracowanie w 1981 r. programu rozwoju piłki nożnej w OZPN w Częstochowie. W 1994 r. do I ligi awansował RKS „Raków” Częstochowa, występując w niej przez cztery sezony.

Po likwidacji województwa częstochowskiego (1998) nastąpiła reorganizacja struktur piłki nożnej, m.in. pionu sportowego. Utrzymano funkcjonowanie CzOZPN, jednak w strukturach ŚIZPN, który nie gwarantował mu pełnej niezależności (w zakresie finansowym i

organizacyjnym), skutkiem czego była mniejsza liczba organizowanych wydarzeń sportowych o randze ogólnopolskiej i międzynarodowej. Z likwidacją województwa częstochowskiego zbiegł się również spadek z I ligi „Rakowa” Częstochowa, któremu już do 2016 r. nie udało się wrócić do rozgrywek Ekstraklasy. Największe sukcesy sportowe klubów z regionu częstochowskiego w piłce nożnej odniosła żeńska drużyna „Gol” Częstochowa. W sezonie 2006/2007 zdobyła wicemistrzostwo Polski oraz, jako reprezentant Polski, wystąpiła w I rundzie Pucharu UEFA.

Tylko dwóch piłkarzy występujących w klubach z regionu częstochowskiego w omawianym okresie uzyskało jednocześnie powołanie do pierwszej reprezentacji Polski. Byli to: Adolf Krzyk (Brygada Częstochowa, 1937-1939) oraz Paweł Skrzypek (Raków Częstochowa, 1995). Z regionu częstochowskiego wywodzili się dwaj inni reprezentanci Polski (pełniący funkcję kapitana): Jerzy Brzęczek i Jakub Błaszczykowski. Obydwaj na początku kariery sportowej występowali w zespole „Rakowa” Częstochowa. Kilku zawodników rozwinęło swoje umiejętności w innych klubach sportowych, będąc wychowankami klubów z regionu częstochowskiego, m.in. Zygmunt Anczok (wychowanek Sparty Lubliniec, 48-krotny reprezentant Polski) i Jacek Magiera (wychowanek Rakowa Częstochowa, młodzieżowy reprezentant Polski, trener reprezentacji Polski U-18).

Kluby sportowe z regionu częstochowskiego wniosły istotny wkład w podniesienie poziomu sportowego piłki nożnej w Polsce, zwłaszcza w odniesieniu do piłki nożnej kobiet. Z regionu częstochowskiego wywodziło się wielu reprezentantów Polski, trenerów reprezentacji Polski oraz działaczy PZPN. Efektem rozwoju piłki nożnej w regionie częstochowskim na początku III dekady XXI w. były sukcesy sportowe drużyny „Rakowa” Częstochowa (mistrzostwo Polski, dwukrotne zdobycie Pucharu Polski, Superpucharu Polski oraz występy w europejskich rozgrywkach klubowych) i „Skry” Częstochowa (udział w rozgrywkach I ligi).

Odręczny podpis autora